

Zalai Csaba

Diplomáciai nagyüzem – a héten Budapesten gyűlnek össze Európa vezetői

A héten kerül sor a 2024. évi magyar EU-elnökség két leglátványosabb és minden bizonnyal legfontosabb rendezvényére Budapesten. A magyar főváros 2024. november 7-én először az Európai Politikai Közösség (EPK) soron következő találkozójának, majd november 8-án az Európai Tanács (EiT) informális ülésének ad otthont. Mindezek fényében túlzás nélkül állítható, hogy a következő napokban Budapesten gyűlnek össze Európa vezetői, hiszen az EPK-csúcstalálkozóra – Oroszország és Belarusz kivételével – az összes európai ország vezetője meghívást kapott, azaz mintegy 47 állam- és kormányfő lesz jelen a tanácskozáson. A csúcstalálkozók egyik legnagyobb hozzáadott értéke azok időzítésében rejlik, miután azokra közvetlenül az amerikai elnökválasztást követően kerül sor, lehetőséget biztosítva az európai vezetők számára, hogy – a választási eredmény fényében – áttekintsék a transzatlanti kapcsolatok jövőjét. Ezen túlmenően az uniós tagállamok vezetői az informális EiT-ülésen megvitatják a magyar EU-elnökség központi prioritását, az európai versenyképesség javítására irányuló javaslatokat. Jó esély mutatkozik arra (ami a magyar EU-elnökség sikerességét jelentősen növelné), hogy az állam- és kormányfőknek sikerül egyetértésre jutniuk az új európai versenyképességi megállapodásról. A magyar EU-elnökség által kialakított szándéknyilatkozat a 2024–2029 közötti intézményi ciklus legfontosabb feladataként határozza meg az EU versenyképességének javítását, továbbá konkrét feladatokat és határidőket szab az uniós intézmények számára ezzel összefüggésben. A fontos tartalmi elemeken túl szimbolikus jelentősége is lenne annak, ha a dokumentumra, amelyre vonatkozóan az EiT minden bizonnyal rendszeresen visszatér majd, az unió immáron mint budapesti nyilatkozatra hivatkozna a jövőben.

Bevezető

Az Európai Politikai Közösség (EPK) rövid, valamivel több, mint kétéves fennállása óta immáron az ötödik csúcstalálkozóját tartja 2024. november 7-én Budapesten. Az EPK létrehozására vonatkozó kezdeményezést még Emmanuel

Macron francia elnök vetette fel 2022-ben,¹ amely egyfajta válaszreakcióként született Oroszország Ukrajna ellen indított háborújára, és egy új (biztonság) politikai struktúra létrehozására irányult az európai kontinensen a párbeszéd és az együttműködés erősítése által. Az első csúcstalálkozóra 2022. október 6-án került sor Prágában, ahol az EU tagállamai mellett jelen volt még a hat nyugat-balkáni ország, továbbá Ukrajna, Moldova, Örményország, Georgia, Azerbajdzsán, Törökország, az Egyesült Királyság, Norvégia, Izland, Svájc és Liechtenstein. Az EPK második csúcstalálkozójának a Moldovai Köztársaság adott otthont 2023. június 1-jén Chişinăuban, a harmadiknak Spanyolország 2023. október 5-én Granadában, míg a negyedike 2024. július 18-án az egyesült királyságbéli Blenheim-kastélyban került sor. A két utóbbi csúcstalálkozóra összesen 47 állam- és kormányfő részvételével került sor, azokra immáron Andorra, San Marino és Monaco is meghívást kapott, valamint Charles Michel EİT-elnök, Ursula von der Leyen bizottsági elnök és Roberta Metsola, az Európai Parlament elnöke is részt vett azokon.

Az Európai Politikai Közösség budapesti ülése

A budapesti csúcstalálkozó – az eddigi bevett gyakorlatnak megfelelően – a délelőtti plenáris üléssel kezdődik, amely során az európai országok állam- és kormányfői megvitatják az Európát érő biztonsági kihívásokat. Ezt követően szekcióülésekre kerül sor, ahol a témák a migrációval, valamint a gazdasági biztonsággal kapcsolatos kérdések lesznek. A magyar kormány házigazdaként elérte, hogy a migrációval foglalkozó ülésen az európai vezetők a migráció minden vetületére kitérjenek, míg a gazdasági biztonságról szóló ülésen megvitatják a konnektivitás kérdését, kiemelt figyelemmel az energia, a közlekedés és az informatika területére. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően ezúttal sem lesz közös nyilatkozat.

A budapesti csúcstalálkozó egyik legnagyobb hozzáadott értéke, hogy arra közvetlenül az amerikai elnökválasztás másnapján kerül sor, lehetőséget biztosítva az európai vezetők számára, hogy – a választási eredmény fényében – áttekintsék a transzatlanti kapcsolatok jövőjét. Magyar diplomáciai sikerként értékelhető továbbá, hogy – szemben az elmúlt három alkalommal – ezúttal Recep Tayyip Erdoğan török elnök is részt vesz a csúcstalálkozón, ami minden bizonnyal növeli a rendezvény jelentőségét. A budapesti csúcstalálkozó tehát kiváló

¹ Closure of the Conference on the Future of Europe 2022.

lehetőséget biztosít arra, hogy az új uniós intézményi ciklus elején az európai országok össze vitát folytassanak az európai kontinens előtt álló főbb kihívásokról, továbbá hitet tegyenek a békés párbeszéd és az együttműködés mellett. Erre vitathatlanul nagy szüksége van Európának. A fokozatosan romló regionális és nemzetközi geopolitikai helyzetben az Ukrajnában zajló háború és a közel-keleti konfliktus is még inkább rávilágít annak a jelentőségére, hogy az európai vezetőknek szüksége van olyan fórumra, ahol informális keretek között találkozhatnak, és áttekinthetik a legfontosabb közös kihívásokat.

Budapesti nyilatkozat az új európai versenyképességi megállapodásról

Az Európai Tanács 2024. november 8-ai budapesti informális ülésének legfontosabb témája, egyben a magyar EU-elnökség kiemelt prioritása, amelyre házigazdaként Magyarország tett javaslatot, az európai gazdaság versenyképességének javítása. Az állam- és kormányfőknek Budapesten nyílik első alkalommal lehetőségük arra, hogy eszmecsere-t folytassanak Mario Draghi volt olasz miniszterelnökkel az általa az európai versenyképesség jövőjéről készített jelentésről,² illetve az abban megfogalmazott főbb javaslatokról. A szeptemberben nyilvánosságra hozott jelentés számos olyan kihívást azonosított be, amelyre az uniónak megfelelő választ kell találnia annak érdekében, hogy javítsa az EU és az európai tagállamok termelékenységét és ezáltal versenyképességét, csökkentve a lemaradást a globális versenytársakkal szemben.

Jó esély mutatkozik arra, hogy az EU vezetői elfogadják a magyar EU-elnökség által erre vonatkozóan kialakított új európai versenyképességi megállapodást, amely politikai szándéknyilatkozat arra vonatkozóan, hogy az unió a versenyképesség javítását tekinti a 2024–2029 közötti intézményi ciklus meghatározó feladatának. A dokumentum egyúttal feladatot is szab az újonnan hivatalba lépő Európai Bizottság számára, miszerint a versenyképességi szempontokat minden uniós politikában érvényesíteni kell, továbbá hogy kevesebb és rugalmasabb szabályozásra van szükség, a gazdasági szereplők érdemi bevonása mellett. Ezen túlmenően konkrét határidők megjelölésével felszólítja a Bizottságot, hogy a kiemelt területeken (iparpolitika, kereskedelempolitika,

² *The Future of European Competitiveness. Part A. A Competitiveness Strategy for Europe. September 2024 2025.*

energiapolitika, belső piac, infrastruktúra-fejlesztés, digitális átmenet stb.) foglalmazzon meg konkrét javaslatokat a versenyképesség javítása érdekében.

A magyar EU-elnökség sikerességét jelentősen növelné, amennyiben az állam- és kormányfőknek sikerülne egyetértésre jutniuk az új európai versenyképességi megállapodásról. A fontos tartalmi elemeken túl szimbolikus jelentősége is lenne annak, ha a vonatkozó dokumentumra, amelyhez az Európai Tanács minden bizonnyal rendszeresen visszatér majd, az unió immáron mint budapesti nyilatkozatra hivatkozna a jövőben.

2024. november 7.

Felhasznált irodalom

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (2012. október 26.). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (2012. október 26.).

Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A12012M%2FTXT>

Closure of the Conference on the Future of Europe (2022). *Élysée*, 2022. május 9. Online: www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2022/05/09/closure-of-the-conference-on-the-future-of-europe

The Future of European Competitiveness. Part A. A Competitiveness Strategy for Europe. September 2024 (2025). Luxembourg: Publications Office of the European Union. Online: https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf